

אופק עברי

מערכים - לעברים פתרון ל"בעיה הדמוגרפית"

מאת פרופ' אמנון כץ

רוב המבקשים פתרונות ל"בעיה הדמוגרפית" סברו כי על הפתרון להראות איך לשנות את היחס המסרי פרי בין אוכלוסיה של אנשים מסוימים כ"ערבים" — הם ובניהם וצאצאיהם עד סוף כל הדורות — לבין אוכלוסיה של אנשים אחרים (שאפשר ליבא מעבר לים) והמוגדרים כ"יהודים". בעלי הפתרונות מתעלמים מן האפשרות להפוך — תוך דור או שנים — אוכלוסיה "ערבית" לאוכלוסיה "עברית" על ידי שינוי השיוך והסיווג של אותם האנשים עצמם, ובעיקר של צאצאיהם.

מתקנים את המאזן בין אוכלוסית ישראל העברית לבין המוגדרים בתור "ערבים". עדיין ברור היה שבעוד שהשמות ישראל בידי איחוד "ערבי" מן המפרץ הפרסי עד האוקיינוס האטלנטי אפשרית, להלכה, הנה לעומת זאת, אין כל אפשרות לישראל לבלוע את אויביה אלה. אם תצליח ישראל לקלוט ולעכל אוכלוסיה יחד עם שטח חים, תוכיח שאין גבול פיסי לפוטנציאל הגידול שלה. או אפשר יהיה, תאורטית, גם שישראל תבלע את כל "העולם הערבי". מצב כזה של שוויון אפשרויות גולם תקוות גדולות לתמיכה מצד מעצמות, ליחס שחצני פחות מצד ה"ערבים", בסופו של דבר לשלום.

ב. כמה דוגמאות והרי כמה דוגמאות של סיפוח אוכלוסיה שעלו יפה, מובן שלכל דוגמת תנאים ונסבות המיוחדים לה. בכל זאת סבורני שיש מה ללמוד מהן.

בריטניה הגדולה. — כאן סופחו סקוטלנד ווילס על ידי האנגלים. הסקוטים והוולשים הם קבוצות אתניות ה"ישובות עד היום על אדמתן. פגשתי וולשים וסקוטים אשר אמרו לי את דעתם (השלילית) על האנגלים. אבל הם אמרו זאת באנגלית משום ששפתם הם כבר נשתכחה מהם. האם הפסידו האנגלים משומו מצד יונם בייסוד בריטניה הגדולה? באירלנד הצליח הענין פחות. (הפור הדף)

רעת בעיני היא שפתרון הק"ל לטוה מיישב לא רק את "ה" בעיה הדמוגרפית" כלומר יחד עם המספרי של האוכלוסיה העברית לגורמים אחרים בגבולות ישראל, אלא גם את בעיית יחסה המספרי של אוכלוסית ישראל לאוכלוסית אויביה. גם אילו קמו כל תושבי "השטחים" מחר ונסעו להררי חושך (ובכך היתה נפתרת "ה" בעיה הדמוגרפית"). היו אויבינו מעבר לגבול סבורים, ואולי בצדק, כי ריבוי אוכלוסיתם לעומת מיעוט אוכלוסית ישראל חייב להכריע את הכף בסופו של דבר לטובתם ולשם קץ לקיומה של ישראל. אוכלוסיה ולא שטחים היא הקלף בו מנפנים הערבים בתור ערובה לנצחונם הסופי. אם תוכל ישראל לקחת מהם אוכלוסיה ולא רק שטחים בשלל מלחמה, תהיה בכך התשובה הניצחת לתקוותיהם.

יש בישראל שאינם רוצים בפתרון כזה, כי בעיניהם טוהר ה"גזע" היהודי או רציפות ה"עדה" החדת או כיוצא באלה הם בבחינת קודש קדשים. לדעתם לא התרכונו כאן אלא למטרה זו. והיא חשובה בעיניהם יותר מעצם קיומה של ישראל. ל"אנשים אלה אומר רק שאין חלקי עמם. נדמה לי שרוב ה"ישוב מתעלם מפתרון הקליטה של אוכלוסית השטחים מפני שהדבר לא עלה בדעתם. נראה להם כי כדבר הזה — ש"תהפוך אוכלוסיה שלמה את עורה" — עוד לא קרה ומן הנמנעות הוא. לאלה מיועד מאמר זה. בו אנסה להוכיח להם שתופעות כאלה שכוחות הן למדי ולהבהיר מדוע ואיך יתכן הדבר.

א. פתרון הקליטה ויתרונותיו

לפני שאגש לכך הייתי רוצה להסביר בקצרה מדוע פתרון הקליטה וההטמעה — לכשיצליח — טוב מכל הפתרונות האחרים. הנקודה המכ"ר

הדרך לשלום עוברת ברבת-עמון

ואנחנו חוזרים ומתחילים מאלף

אנסה לסכם את האני-מאמין שלי על רגל אחת. המאמינים במה שלמעלה מן הטבע, באלו-הות, בדת, הדורשים מאתנו להאמין באלהים, כביכול, דורשים בפועל לתת אמון עור, בלי בקורת, בלי מחשבה, בבני אדם: בספרים שכתבו בני אדם, במסורות שמסרו בני אדם ומפי בני אדם. אני אינני יודע מה שלמעלה מן הטבע ואינני מאמין שיכול מי לדעת זאת. אלה הם דברים שלפי עצם הגדרתם הם למעלה מהשגתו של אדם, באשר הוא אדם. דיינו אם נוכל למצות מה שבגדר השגתנו, יכולת השפוט והבקורת שלנו. ומה שזומר בפועל מאחורי האלוהות הללו, שאחריהן מבקשים אותנו ללכת בעינים עצומות, על דבר רתם של בני-אדם, הרי זה דבר ארצי, ממשי מאד, ובגדר השגתנו בהחלט. אלה יוצגים משטרים מסוימים, עקרונות ברורים של הויה חברתית: את השתייכותו של האדם בראש ובראשונה לעדה, לעדה דתית סתגרנית, כפינית, שתלטנית, בין-ארצית, בינלאומית, לא לחברת אדם פתוחה, לא לארץ, לא ללאום. תקופת הזרן וכותן של האמונות השליטות היו ימי הביניים למיניהם: האינקביוזיציה ושעבוד הנכבשים, דיכוי הכופרים ומציצת לשדם; גיור האדומים וחורבן מקדש שכם, וחרמות. אני מאמין כי בימינו הויה הלאומית היא היוצגת את כח הקדמה, את התרבות, את התפתחות האדם. רק בחלקים הנחשלים של האנושות ההשתייכות היא על פי עדות, דתות, שבטים. החברה האנושית המפורחת ביותר מתמינת על פי לאום וארץ, שניים שהם אחד.

ואני מאמין כי כשם שאין אדם סתם, אלא הוא נולד, וגדל, גבר או אשה, כך נולד אדם, ובעיקר גדל, בתור בן-שבט באפי- (הפור הדף)

מאת כתבתנו המדינית

ב"מערכה הפוליטית" בה אנו עומים, דים, אנו מצפים להפעלת "לחץ" עלינו, כלומר לדרישה לויתורים ונסוגות. תביעה זו השמיעה בפה מלא ברית-המועצות, וצרפת כמעט בפה מלא. ארצות-הברית אמנם תומכת בכמה מדרישותינו, אולם אנו מפסיקים כמה זמן, "תוכל" להתמיד בתמיכה זו והרינו מצפים כי במקום או במאוחר תצטרף לתובעים ויתורים ונסוגה.

מעמד הדברים כפי שהוא כיום, והתחזית לעתיד, מושגתים על ההנחה שאנו הגנו עם של כ-2 מיליון בתוך ים של כ-100 מיליון ערבים, וברור שהאינטרס של כל אחת מן המעצמות הוא לתמוך בגדול נגד הקטן: כיוון שבין כה וכה וכה אינטרסים אלה אינם יכולים לבוא על סיפוקם אלא על-ידי הערבים, הרי למותר שנעסוק בהם. האם נכונה הנחת היסוד שהאינטרסים של המעצמות מוכרחים להיות בצד "העולם הערבי"? הנפט ותעלת סואץ מהם האינטרסים של המעצמות באזורנו? מלבד השאיפה הרגילה של המעצמות לשליטה רבה ככל האפשר במחיר מועט ככל האפשר בכל מקום בעולם, קיימות כאן שתי מטרות המושכות תשומת לב מיוחדת: תעלת סואץ והנפט שבחצי האי הערבי ובמפרץ הפרסי. מעונינות בו ארצות-הברית ואירופה — לשם שמירת הסטטוס קוו, וברית-המועצות, לשם לחץ על מערב אירופה. תעלת סואץ חשובה להעברת הנפט (על אף מיכליות הענק), חשובה לשליטה על סחר אפריקה המזרחית, חיונית לבריית-המועצות לצורך התבססות בים האדום ולגישה לדרום-מזרח אסיה. חמשת האזורים מבחינות אלו אין ל"עולם הערבי"

המזרח התיכון הוא בעל חשיבות חיונית לארה"ב, ולמערב אירופה. לא רק בגלל הנפט שבו, אלא משום שהוא שער לאפריקה ושער לים-התיכון. 29.9.68 ריצ'רד ניקסון

חשיבות אלא במידה שהוא יכול לקדם או להבטיח השתלטות על התעלה ועל הנפט. לגבי דידן מתחלק האזור לאזורים אזוריים נבדלים: (א) המגרב (שלוש ארצות צפון אפריקה הצרפתית לשעבר) וכיום גם לוב. אזור זה אינו נוגע למתרחש כאן במישירין. בעיותיו וחשיבותו הם בתחום אחר והמדינות שבו מעולם לא התעניינו בנעשה בסביבתנו, אלא באופן שולי ולצרכי מדיניות פנים שלהן בלבד. (ב) חצי האי הערבי. הוא התנהל על מי מנחות בשליטה אמריקאית-מערבית עד למלחמת תימן. הגישה לאזור זה היא דרך (ג) אזור המזרח התיכון (ישראל ושכנותיה מצפון ומזרח: ירדן, סוריה, לבנון ועירק) וכן דרך (ד) הקוץ המזרחית-צפונית של אפריקה — מצרים. (ה) אזור נוסף, בגבול הצפוני-מזרחי, מעמידות תורכיה ופרס. אזור זה שוכן על גבולה של ברית-המועצות ממש ומכאן חשיבותו: למערב — חיץ בפני הדירתה של זו דרומה, לבריית-המועצות — קרש קפיצה לדרום. מבין חמישה אזורים אלה איננו צריכים לטפל כאן בשני השוליים (פרס-תורכיה, הגדול שבאזורים, ש"מספר תושביו יחד הוא כ-47 מיליון נים, ואזור המגרב, המפותח יחסית, שמספר תושביו כ-20 מיליון). נותרים אפוא 3 אזורים עיקריים: חצי האי ערב, המונה לפי סטטיסטיקות רשמיות, מוגמות לכל הדעות, כ-12.5 מיליון תושבים, ולפי אומדן רציני יותר פחות מ-8 מיליון, הוא מרכז הנפט. מצרים המונה כנראה עד 25 מיליון (המשך בעמוד 8)

שתוק כשאתה מדבר!

שלושה מן המאמרים שבגליון זה נמסרו תחילה למערכות עתוננים אחרים אבל — הוחזרו לכתבתנו. כל אחד מהם היה בשתים מן מערכות העתוננים הבלתי-תלויים שלנו, וביחד: בשלום. א. המלחמה והשלום — ל"ד"ר עוזי אורגן, מן האוניברסיטה העברית בירושלים, מיסדה של הליגה למניעת כפייה דתית (עמ' 4). ב. מערכים לעברים: פתרון לבעיה הדמוגרפית — לפרופ' אמנון כץ, ממכון וייצמן (עמ' 7). ג. הדרך לשלום עוברת ברבת-עמון — מאת כתבתנו המדינית (עמ' 7). הגדיל לעשות מר י. קופף, ע"ד, עורך רבעון בני-ברית ב"תל-אביב, "הרעיון". הוא פנה במכתב אישי, באמצעות מודע משותף, ליונתן רטוש, בבקשה להשתתף במשאלו, אף שהזוהר תחלה על דעותיו של הנמען. אבל: "הרעיון" סרב להדפיס את הדברי. ראה, ועתה מלחמת תרבות" ליונתן רטוש (עמ' 7). לא ייפלא כי יחנן גבל, בעל המאמר בן גוריון: אגדה ושברה (עמ' 6), אף לא ראה למסור-תחלה את מאמרו, למערכת עתון אחר, תלוי או בלתי-תלוי.

דצמבר 1968

הנוחיד 50 אגורות

מה הולך פה?

(המשך)

יחסי מסחר תקינים בינינו לבין שכנינו הערבים. התוצאות הכלכליות של השלום תהיינה דומות מאוד לתוצאות הכלכליות של ה-אינסגרציה הכלכלית. ואולם אינסגרציה כלכלית היום ושלוש, "מחר", יחייבו התאמה כוללת של המשק הישראלי למציאות הפוליטית כלכלית חדשה. וכאן טמונה הלגיטימיות של טענת השר ספיר אשר מקורה איננו בטיעונים פור-ליטיים כי אם בהגנה על אלה אשר עלולים להיפגע מאותו תהליך ההתאמה. ברם, הטיעון הרלבנטי ל-בידוד הכלכלי של הש-סחים הוא הטיעון הכלכלי ולא הגימוקיים הפוליטיים של עתיד השטחים. בסיכום, הויכוח על האינ-סגרציה הכלכלית של ה-שטחים איננו ויכוח בין גורמי הסיפוח לבין מצדדי גסיגה אפשרית תמורת שלום אלא בין אלה הנכונים ל-תמורות סטרוקטורליות, בי-כוח האדם, בחקלאות ובי-משק בכלל של מדינת יש-ראל, לבין אלה המגינים על האינטרסים של השכבות הפגיעות בעקבות תמורות סטרוקטורליות אלה.

הכח העברי והמחשבה היהודית

המלחמה תוארה כמלחמת קיום גם לאחר הנצחון. התכניות הראשונות לא דיברו כלל על כיבוש ל-צורך כיבוש, אלא על תפי-סת קלף למיקוח במשא-ומתן להסדר שיבוא לאחר המלחמה. ובעיקר הפיסת שטח, אם ברצועת עזה ואם בצפון סיני, שאותו יפנה

צה"ל רק תמורת הסדר ש-יעה את דעת ישראל. גם משה דיין לא הורא על כיבוש חצי האי סיני, עד תעלת סואץ, אלא רק ביום השלישי של המלחמה. כך שהתוצאה, כיבוש כל חצי האי סיני (מתוך לר-צועה צרה בצפון-מערב) היתה פרי מהלכי המלחמה יותר מאשר כוונה מוקדמת. כמו כיבוש כל חצי האי סיני היו המערכות ברמת הגולן ובהרי שומרון תוצאה של מהלך הקרבות ביום ה-ראשון בסיני, ולא לפי תכ-נון ישראלי מוקדם. כך שכאשר נסתיימה מל-חמת ששת הימים עדיין שררו בישראל התפיסות ש-קדמו לה, שהמלחמה היתה מלחמת קיום ושפריו של הנצחון, השטחים שנכבשו-יהיו קלף למיקוח במשא-ומתן בין ישראל למדינות ערב, ובעצם יהיה השטח שבהצלפתו ייכפה המשא-ומתן על הערבים. הממשלה לשטחים שהשיג צה"ל, כלומר מוחזקים עד שיהרץ גורלם במשא-ומתן. היתה אז הסכמה פה אחד שתמורת חוזה שלום שיושג במשא-ומתן ישרי ייסיג צה"ל לגבולות ה-4 ביוני. להסכמה זו היה שותף גם שר הבטחון משה דיין.

התרחשות המאורעות הי-תה מהירה הרבה יותר מ-תהליך גיבוש המחשבה ה-מדינית.

שבתי טבת (הארץ, 29.11.68)

חבלי הסיבוב הממושך

כוס דמים כזאת הנמלאת מדי יום, משפיעה בהכרח על מצבו הנפשי של העם. המלחמה בהם כנתאי לקומה המחיר 2.50 ל"י * * * שתי פנים לדיין מאת ע. רד-אור

משה דיין הוא ראשון המנהיגים מבני הארץ ונסיון חייו וחוויות שונים במובהק מאלה של המנהיגים שהגיעו לארץ בגרותם. ונסיון זה, שהוא שותף בו עם רוב בני הארץ, הביא אותו לגישתו המיוחדת לבעיות הטעונות פתרון כאן, על רקע המציאות שלנו.

להזמין בהוצאת "חרמון", ת.ד. 17223, ת"א המחיר - 1 ל"י "אלף" - אופק עברי עמ' 12

אנחנו מפורסמים בהטלטלות ממצב רוח זוהר של נצחון למצב רוח עכור. תהושה כבדה זו מזריפה על רקע הנצחון הגדול ב-מלחמת ששת הימים. לקונפליקט האלים בין ישראל לערב היו מספר הת-פרצויות עזות, אך היו גם תקופות של מלחמה קטנה וממושכת שחבעה קרבנות רבים. במאורעות 1936-1939, כאשר מנה הישוב פחות מחצי מיליון, הק-רבנו מאות קורבנות ולא חלף כמעט יום ללא התנג-שויות ונפגעים. אך בסופו של דבר נצחנו ערב מבצע סיני היתה אר-תה תחושה שאין סוף לקר-בנות ומלחמה. אך בסוף ניצחנו גם בסיבוב הזה. עלינו ללמוד מעמים שר-נים שגורלם הרע אינה להם מלחמות שנמשכו שנים אם ישובי עמק הירדן ו-בית-שאן עומדים יומיום ב-מלחמה זו, ודאי שכל ה-ישוב יוכל לעמוד בה. נעמוד במה שנגזר עלינו וננצח גם בסיבוב זה.

זאב שיף (הארץ, 29.11.68)

נעני או לא נעני

מר משה דיין לא השאיר ספק כי דרישתו איננה רק דרישה לגבי תחום הרגש. שומה לינו, לרקום חיים משותפים בחלק הדרומי של המדינה המורכב מיהודים ו-ערבים. דעה הפוכה מוזהרת החתול לבטא לאחרונה השר פנחס ספיר.

הוצאת "חרמון" תל-אביב, ת.ד. 17223

הוצאת "חרמון" עומד להופיע

אחינו האנוסים

האם הסמבטיון עובר בקו הירוק? הערבים בארץ-ישראל מאת ישראל בלקינד דהדו של אבשלום פיינברג בלויית קטעי השוואה מתוך לבירור מוצא הפלחים מאת ד. בן-גוריון (ניירורק, תרע"ו)

מיקרופילים נעני כתבים ראשונים

* כתב אל הנוער העברי - (1943)
* משא הפתיחה - (1944)
* כל גלינות "אלף" (1953-1948)
* "אלף" של ערב מלחמת ששת הימים (5.6.67) כרוזים (נגד הציונות ועוד)
במחיר - 45 ל"י הסרט * * * הזמנות: "ענבל", ת.ד. 3340 ירושלים * * * חשוב לבתי-ספר, מוסדות לימוד ומחקה, ולכל המתעניינים בתחיה העברית הלאומית

"יש עניינים שהם בבחינת 'בל יעבור', כגון ירושלים, רמת-הגולן וכו'", אבל ב-עיקר הוא מודאג מתוספת של מספר כה רב של ער-בים עד שיטושטש אופיה של מדינת ישראל כשל מדינה יהודית. הדרישה לביטול יחסי ה-איבה בין יהודים לערבים שוב אינה מושמעת מפיהם של אנשים אשר מסתייגים מהאופי הפוליטי של התנג-עה הציונית, אלא דוקא מ-פיו של אדם אשר יותר מכולם מייצג את האופי הזה -

יתכן כי היערכות חדשה זו מבטאת את שוני הגישה המפריד בין ילידי הארץ ל-חניך הגולה. הרעיון הציוני יקט את כוחו לא רק מזכרון היסטורי אשר קושר את עם ישראל עם ארץ-ישראל, אלא רק מבקורת על עיקום האופי אשר צרכי האמנצי-פציה כופים אותו על יהודי הגולה, אלא גם מן המ-גמה להתרחק מן הגויים. - (הארץ, 8.11.68)

מגיב על כך פלוני ד. ותיק, ב, למרחב" (10.11.68): קשה לומר, כי הצגת ה-עליונות של ילידי הארץ ל-עומת היהודי הגלוי שחטו-טרותו מכבידה עליו גם ב-מדינת היהודים - היא ב-בחינת גלוי סנסציוני. יונתן רטוש וחבריו הכנענים ד-שים, כידוע, בזה לא מעט. החידוש כאן הוא - בנסיון להדביק בחידק הגיאורכי-כני עני את שר הבטחון. -

הוצאת "חרמון" תל-אביב, ת.ד. 17223

עומד להופיע אחינו האנוסים

האם הסמבטיון עובר בקו הירוק? הערבים בארץ-ישראל מאת ישראל בלקינד דהדו של אבשלום פיינברג בלויית קטעי השוואה מתוך לבירור מוצא הפלחים מאת ד. בן-גוריון (ניירורק, תרע"ו)

מיקרופילים נעני כתבים ראשונים

* כתב אל הנוער העברי - (1943)
* משא הפתיחה - (1944)
* כל גלינות "אלף" (1953-1948)
* "אלף" של ערב מלחמת ששת הימים (5.6.67) כרוזים (נגד הציונות ועוד)
במחיר - 45 ל"י הסרט * * * הזמנות: "ענבל", ת.ד. 3340 ירושלים * * * חשוב לבתי-ספר, מוסדות לימוד ומחקה, ולכל המתעניינים בתחיה העברית הלאומית

נסיגה? - לפני הארץ

יאינג דורך על המסקנא שליחותו גוססת. מצרים מתעצמת. משקמת את צבאה ואת מחמשיה. מבצרת בחזית הגדה המער-בית פלדה ואש. רוסיה שולחת מטוסים, שריון, תותחים, טילים, צו-ללות לאויבינו. בסיסי טרור פושים על כל סביבנו. אין יודע מתי עלולה מל-חמה לפרוץ ומה יהיו הכו-חות הנלחמים. שעת תרום היא לישראל.

אסטרטגיה של ארץ היא במדה קובעת פועל יוצא מן הגאוגרפיה שלה, ואס-טרטגיה של שעת חרום - בכלל זה. לכן: לא אחת חוזרת הסטוריה על עצמה מבחינה אסטרטגית. הרוסים למשל, עמדו בפני היטלר והכוהו אחור כמו שעמדו בפני נפוליאון בש-עתו. מה מלמדת ההסטוריה ה-אסטרטגית של ארץ כנען?

בשעת חרום הקשה ש-לאחר מפלת שאול בגלבע נוטל אבנר בן נר, שר צב-או, את אשבעל בנו לפנים הארץ, לעבר הירדן מז-רחה, למחנים, למען חדש משם את המלחמה, ומעט מעט חזר והדף את הפלש-תים מכל הר אפרים, גבול ישראל.

דוד בברחו מפני אבש-לום, בהתקומם עליו כל ארץ כנען, ישראל ויהודה, במערב הירדן, נסוג עם בחירי צבאו לפנים הארץ, ליבש גלעד, לעבר הירדן מזרחה, ושם - ומשם - חזר ולכד את המלכה. יש ידים לסברה כי יהושע, במדה שהוא דמות הסטורית בן העת המיוחסת לו ולא אגדת-עם מתוכללת, היה אציל צעיר מתמנת-חרס ש-

הוצאת "חרמון" תל-אביב, ת.ד. 17223

הוצאת "חרמון" עומד להופיע

אחינו האנוסים

האם הסמבטיון עובר בקו הירוק? הערבים בארץ-ישראל מאת ישראל בלקינד דהדו של אבשלום פיינברג בלויית קטעי השוואה מתוך לבירור מוצא הפלחים מאת ד. בן-גוריון (ניירורק, תרע"ו)

מיקרופילים נעני כתבים ראשונים

* כתב אל הנוער העברי - (1943)
* משא הפתיחה - (1944)
* כל גלינות "אלף" (1953-1948)
* "אלף" של ערב מלחמת ששת הימים (5.6.67) כרוזים (נגד הציונות ועוד)
במחיר - 45 ל"י הסרט * * * הזמנות: "ענבל", ת.ד. 3340 ירושלים * * * חשוב לבתי-ספר, מוסדות לימוד ומחקה, ולכל המתעניינים בתחיה העברית הלאומית

לפנות: ת.ד. 17223